

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1952

Vyhlásené: 12.11.1952 Časová verzia predpisu účinná od: 12.11.1957 do: 17.07.1963

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

52.

Z á k o n

zo dňa 29. októbra 1952

o Československej akadémii vied.

Národné zhromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

Časť I.

Všeobecné ustanovenia.

§ 1.

(1) Zriaďuje sa Československá akadémia vied (ďalej len „Akadémia“) ako najvyššia vedecká inštitúcia Československej republiky, sdružujúca najvýznamnejších vedeckých pracovníkov štátu.

(2) Akadémia vzniká prebudovaním Kráľovskej českej spoločnosti náuk, založenej r. 1784 a Českej akadémie vied a umení, a naväzuje na pokrokové tradície českej a slovenskej vedy.

§ 2

(1) Akadémia slúži celou svojou činnosťou rozvoju vedy a techniky a tým budovaniu socializmu v našej vlasti a blahu jej ľudu.

(2) Hlavné úlohy Akadémie sú:

- a) bádateľská práca vo všetkých odboroch, sústredená na hlavné otázky;
- b) riadiaca a vrcholná koordinačná činnosť v oblasti základného výskumu a vo vedeckých úlohách základného hospodárskeho významu;
- c) súčinnosť pri prevádzaní výsledkov vedeckého bádania do praxe.

(3) Akadémia je poradcom vlády vo všetkých zásadných vedeckých otázkach.

§ 3

(1) Svoje bádanie zameriava Akadémia tak, aby jeho výsledky mali najvyššiu vedeckú úroveň a tvorili základ pre ďalší rozvoj vedy a techniky i pre vedeckú výchovu a popularizáciu a prispievali tak podstatne k plneniu praktických úloh spojených s budovaním socializmu.

(2) Pre toto bádanie Akadémia zriaďuje a riadi vlastné vedecké pracoviská a vypracúva krátkodobé i dlhodobé (perspektívne) plány svojej bádateľskej činnosti.

§ 4

(1) Akadémia má právo udeľovať vedecké hodnosti kandidáta vied a doktora vied a čestnú vedeckú hodnosť doktora vied; udeľovanie sa spravuje osobitnými predpismi.

(2) Akadémia sa stará o sústavnú výchovu a zvyšovanie kvalifikácie svojich pracovníkov; ako jeden z prostriedkov tejto výchovy je v Akadémii zriadená vedecká aspirantúra.

§ 5

(1) Na vykonávanie svojej riadiacej a vrcholnej koordinačnej činnosti [§ 2 ods. 2 písm. b)] Akadémia v spolupráci s ostatnými akadémiami vied a kompetentnými ústrednými úradmi najmä:

- a) vypracúva návrhy dlhodobého programu rozvoja československej vedy a predkladá ich vláde;
- b) zostavuje návrhy celoštátnych plánov základných vedeckovýskumných prác a predkladá ich vláde na schválenie; kontroluje plnenie týchto plánov;
- c) sa stará o vysokú teoretickú úroveň všetkých vedných odborov;
- d) prispieva k zabezpečeniu vysokej úrovne celej vedeckej výchovy a k jej koordinácii.

(2) Akadémia je pri uskutočňovaní svojej riadiacej a vrcholnej koordinačnej činnosti oprávnená najmä:

- a) požadovať od štátnych a iných orgánov potrebné informácie, upozorňovať na nedostatky a dávať podnety k náprave, ako i sledovať a podľa potreby preverovať činnosť vedeckých pracovísk, ktoré nie sú začlenené do Akadémie;
- b) zriaďovať pre jednotlivé vedné odbory, ako poradné orgány Akadémie, komisie zložené zo zástupcov akadémií vied, vysokých škôl, ústredných úradov, výroby, prípadne i spoločenských organizácií;
- c) po dohode s ministrom školstva a kultúry vydávať pokyny pre vykonávanie sústavnej výchovy a zvyšovanie kvalifikácie vedeckých pracovníkov vo vedeckých pracoviskách.

§ 6

(1) Akadémia je vrcholným predstaviteľom československej vedy v medzinárodných vedeckých stykoch.

(2) Akadémia udržiava vedecké styky s akadémiami vied a vedeckými inštitúciami v zahraničí, predovšetkým s akadémiami a inštitúciami Sväzu sovietskych socialistických republík a krajín ľudovej demokracie, sleduje vývoj všetkej zahraničnej vedy a sa stará o využitie jej úspešných výsledkov.

§ 6a

Na posúdenie a riešenie závažných otázok zvoláva Akadémia zasadania, usporadúva konferencie, vedecké zjazdy a porady.

§ 7.

Akadémia je oprávnená vydávať časopisy i neperiodické publikácie v odbore svojej pôsobnosti a má právo na ten účel zriadiť vydavateľský podnik.

§ 8.

Akadémia je zodpovedná priamo vláde a podáva jej každoročne zpravu o svojej činnosti.

§ 9.

(1) Akadémia je socialistická právnická osoba.

(2) Sídлом Akadémie je Praha. Akadémia môže však zriaďovať svoje vedecko-organizačné centrá (základne) a svoje vedecké pracoviská i mimo svojho sídla.

§ 10.

Rozpočet Akadémie je súčasťou štátneho rozpočtu.

Časť II.**Členovia Akadémie.****§ 11.**

Členovia Akadémie sú:

- a) riadni členovia-akademici, volení z aktívnych vedcov obohacujúcich vedu prácami veľkého významu a prispievajúcich k socialistickej výstavbe štátu,
- b) členovia korešpondenti, volení z aktívnych vedcov obohacujúcich vedu významnými prácami a prispievajúcich k socialistickej výstavbe štátu.

§ 12.

Členmi Akadémie môžu byť i cudzí štátni príslušníci. Ich práva a povinnosti určujú stanovy Akadémie.

§ 13.

Československí občania alebo cudzí štátni príslušníci, ktorí obohatili vedu prácami svetového významu alebo ktorí sa zvlášte zaslúžili o štát a socializmus, môžu byť volení za čestných členov Akadémie.

§ 14

Akademici a členovia korešpondenti sú povinní zúčastniť sa vo svojich vedných odboroch tvorivým spôsobom činnosti Akadémie, plniť úlohy im uložené a svedomite vykonávať funkcie, ku ktorým boli povolani. Vo svojej vedeckej práci prihliadajú k plánom Akadémie a prispievajú k ich plneniu.

§ 15.

Počet akademikov a členov korešpondentov určuje vláda na návrh Akadémie.

§ 16.

Akademici a členovia korešpondenti majú pravidelnú mesačnú odmenu, a to i vtedy, ak majú iný príjem.

§ 17.

Členovia a čestní členovia strácajú členstvo usnesením Akadémie, ak sa spreneverili vlasti, veci mieru a socializmu.

**Časť III.
Orgány Akadémie.****§ 18.**

(1) Najvyšším orgánom Akadémie je valné zhromaždenie, pozostávajúce zo všetkých členov a čestných členov Akadémie.

(2) Valné zhromaždenie volí na návrh prezídia členov a čestných členov Akadémie, volí a odvoláva jednotlivých členov prezídia Akadémie. Voľby členov, čestných členov ako i členov prezídia schvaľuje vláda.

(3) Valné zhromaždenie rozhoduje o základných otázkach týkajúcich sa úloh Akadémie a o základných otázkach organizačných, najmä:

- a) prejednáva návrh dlhodobého programu rozvoja československej vedy, ktorý Akadémia predkladá vláde;
- b) určuje hlavné smernice činnosti Akadémie;
- c) zriaďuje podľa skupín vedných odborov sekcie Akadémie;
- d) prejednáva a schvaľuje zprávu prezídia o činnosti Akadémie.

§ 19.

Pri zvlášť významných príležitostiach koná sa plenárne zasadanie členov Akadémie a vedeckých pracovníkov ústavov Akadémie; svoláva ho prezídium Akadémie.

§ 20

(1) Najvyšším vedúcim orgánom Akadémie v čase medzi zasadaniami valného zhromaždenia je prezídium Akadémie.

(2) Prezídium tvoria prezident Akadémie, námestníci prezidenta, hlavný vedecký sekretár, predsedovia sekcií, prípadne i zástupcovia hlavného vedeckého sekretára a ďalší členovia prezídia.

(3) Užším sborom v rámci prezídia je výbor prezídia, ktorý tvoria prezident Akadémie, jeho námestníci, hlavný vedecký sekretár, prípadne i zástupcovia hlavného vedeckého sekretára a ďalší členovia určení prezídiom z neho.

§ 21

(1) Členovia prezídia Akadémie sú volení valným zhromaždením na 4 roky, a to tak, že voľba prezidenta Akadémie, jeho námestníkov, hlavného vedeckého sekretára a jeho zástupcov sa koná časovo oddelene od voľby predsedov sekcií; doba medzi obidvoma voľbami je 2 roky. Valné zhromaždenie pritom podľa potreby určuje, aký počet námestníkov prezidenta, prípadne zástupcov hlavného vedeckého sekretára a ďalších členov prezídia sa má voliť.

(2) Za prezidenta Akadémie a za námestníkov prezidenta možno zvoliť len akademikov.

(3) Ak treba vykonať voľbu člena prezídia pred uplynutím funkčného obdobia, volí valné zhromaždenie nového člena len na zvyšok funkčného obdobia.

§ 22

(1) Prezídium prejednáva najmä návrhy celoštátnych plánov základných vedeckovýskumných prác, prejednáva a schvaľuje návrhy plánov bádateľskej činnosti Akadémie, po príslušnom prejednaní zriaďuje a zrušuje vedecké pracoviská Akadémie, ako i pričleňuje vedecké spoločnosti; vykonáva rozhodnutia valného zhromaždenia, zvoláva jeho zasadania a pripravuje pre ne návrhy na voľbu členov Akadémie, ako i ostatné podklady. Prezídium je zodpovedné valnému zhromaždeniu, ktorému podáva o svojej činnosti zprávu na najbližšom jeho zasadaní.

(2) Prezídium môže v naliehavých prípadoch urobiť opatrenie v otázkach týkajúcich sa plnenia úloh Akadémie alebo v otázkach organizačných, o ktorých inak prislúcha rozhodovať valnému zhromaždeniu. Takéto opatrenie sa musí predložiť na schválenie na najbližšom zasadaní valného zhromaždenia.

(3) Pri zostavovaní rozpočtu a pri hospodárení s rozpočtovými prostriedkami má prezídium Akadémie pôsobnosť, ktorá v štátnej správe prislúcha vedúcemu ústredného úradu.

(4) Výbor prezídia zabezpečuje najmä prípravu rokovania prezídia a vykonávanie jeho uznesenia. Prezídium môže poveriť výbor prezídia vybavovaním určitých otázok alebo súboru otázok. Výbor prezídia je zodpovedný prezídiu, ktorému podáva pravidelné zprávy o svojej činnosti.

(5) Výkonným orgánom prezídia je Úrad prezídia Československej akadémie vied, ktorý podľa pokynov hlavného vedeckého sekretára obstaráva hospodárske a administratívne veci Akadémie. Na čele úradu prezídia je riaditeľ vymenúvaný prezídiom Akadémie, ktorý sa zúčastňuje s poradným hlasom schôdzok prezídia a výboru prezídia.

§ 23

(1) Podrobnejšie predpisy o organizácii a o vnútorných pomeroch Akadémie, jej sekcií, pracovísk a ostatných organizačných útvarov, ako i o postavení jej pracovníkov obsahujú stanovy, na ktorých sa uznáva valné zhromaždenie a ktoré schvaľuje vláda.

(2) Pre správu národného majetku zvereného Akadémii platia predpisy o správe národného majetku rozpočtovými organizáciami.

Časť IV.

Prechodné a záverečné ustanovenia.

§ 24.

Prvých akademikov a prvých členov prezídia vymenúva prezident republiky na návrh vlády.

§ 25.

Vláda sa splnomocňuje, aby

- a) upravila podrobnosti o udeľovaní hodnosti kandidáta vied a doktora vied,
- b) upravila právne otázky, týkajúce sa zariadení a majetku inštitúcií, ktorých doterajšie úlohy úplne alebo zčasti prejíma Akadémia a rozhodla o prevode tohto majetku,
- c) vydala bližšie predpisy o hospodárení Akadémie,
- d) určila výšku a ďalšie podrobnosti o odmene členov Akadémie,
- e) upravila pracovné a platové pomery zamestnancov Akadémie.

§ 26.

(1) Zrušujú sa ustanovenia, ktoré sú v rozpore s týmto zákonom.

(2) Najmä sa ruší

1. zákon č. 86/1920 Sb., o Masarykovej Akadémii Práce, a vládne nariadenie č. 119/1920 Sb., ktorým sa vydáva „Základný poriadok Masarykovej Akadémie Práce“,
2. zákon č. 27/1922 Sb., o zriadení ústavu Slovanského a Orientálneho.

§ 27.

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia; vykonajú ho všetci členovia vlády.

Čl. II

Ustanovenie § 21 ods. 1 o dĺžke funkčného obdobia členov prezídia sa vzťahuje i na terajších členov prezídia.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Široký v. r.

Dr. Dolanský v. r.

Fierlinger v. r.

Dr. Kyselý v. r.

arm. gen. Bacílek v. r.

Bílek v. r.

arm. gen. Dr. Čepička v. r.

Dr. Gregor v. r.

Harus v. r.

Dr. Havelka v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

Jonáš v. r.

Kabeš v. r.

Kopecký v. r.

Krajčír v. r.

Krosnář v. r.

Málek v. r.

Maurer v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Nepomucký v. r.

Dr. Neuman v. r.

Nosek v. r.

Plojhar v. r.

Pokorný v. r.

Pospíšil A. v. r.

Pospíšil J. v. r.

Ing. Púčik v. r.

Dr. Rais v. r.

Smida v. r.

Ing. Šimůnek v. r.

Dr. Šlechta v. r.

